

Tanperaman ak Kalite Ajisteman an

Chak moun fèt ak yon fason patikilye pou apwoche ak fè eksperyans mond lan—ke yo rele tou "tanperaman." Tanperaman se yon eleman nan sa ki karakterize nou, epi li se rezulta toude faktè byologik ak anviwònman kap travay ansam. Chak timoun gen yon tanperaman inik, e paran yo ka kòmanse wè li manifeste nan premye mwa nan lavi yo!

Paran yo gen pwòp tanperaman yo tou. Fason tanperaman yon paran "adapte l" oswa matche ak tanperaman ptit yo kapab enflyanse kalite relasyon yo epi afekte devlopman an sante timoun nan. Lè paran yo konprann kijan pwòp tanperaman yo ak tanperaman ptit yo fonksyone ansam, yo ka ajiste apwòch parantal yo pou satisfè bezwen ptit yo.

PA GEN NI BON OSWA MOVE TANPERAMAN, EPI PA GEN NI PI BON OSWA NI PI MOVE TANPERAMAN.

Se vre ke kèk tanperaman pi fasil pou jere pase lòt. Yon timoun ki entans e reyaktif ka pi difisil pou kalme pase yon timoun ki rilaks e fleksib. Yon timoun ki trè timid e ki pran tan pou familyarize ka bezwen plis tan ak sipò lè yo depoze l nan maten nan lekòl matènèl la. Bagay ki pi enpòtan paran yo ka fè se fè timoun yo konnen yo renmen yo e yo aksepte yo pou sa yo ye. Lè yo aprann sou tanperaman, paran yo ka aprann konnen ptit inik yo a epi itilize metòd pou bay swen ki ankouraje devlopman an sante.

TANPERAMAN SE FASON NOU FÈ EKSPERYANS MOND LA.

Gen nèf eleman nan tanperaman ki dekri an brèf anba a. Reflechi sou eleman sa yo ka bay paran yo yon lide sou tanperaman ptit yo. Poze menm kesyon sa yo sou tèt yo ka ede paran yo konprann pwòp tanperaman yo.

1. Nan ki pwen timoun nan aktif? Gen kèk timoun ki pa gen tandans fè aksyon. Yo se "obsèvatè" epi yo renmen pase tan ak lòt timoun epi jwe trankilman. Gen lòt timoun ki se "inisyatè ak enflyansè" ki toujou sanble ap rale, grenpe ak kouri. Timoun sa yo renmen deplase epi yo pa "move timoun" oswa "enkontwolab", men yo ka bezwen anpil sipèvizon.

2. Nan ki pwen timoun nan distrè? Sa refere a facilite ke yon timoun ka kenbe atansyon l sou yon aktivite. Pa egzanp, si ou bay tibebe w la yon tchatcha pandan yon chanjman kouchèt epi li kalme byen vit, li ka nan yon nivo ki pi wo nan echèl distraksyon an. Si yon timoun kontinye ajite menm lè wap eseye distrè yo, nivo distraksyon li ba.

3. Nan ki pwen timoun nan entans? Entansite emosyonèl timoun yo varye. Gen kèk timoun ki entans e reyaktif - lè yo kontan, yo jwaye epi lè yo fache, yo kriye. Lòt timoun manifeste mwén entans nan reyakson emosyonèl yo.

4. Èske timoun nan gen karakteristik byologik plizoumwen nòmal? Eleman sa a refere a regularite oswa previzibilite nan abitid somèy, manje ak ijyèn timoun nan. Èske aktivite sa yo rive nan menm lè oswa nan diferan lè chak jou?

5. Kijan timoun nan sansib a estimilasyon sansoryèl? Gen kèk timoun ki reyaji fòtman a siyal sansoryèl, tankou etikèt rad, kouti chosèt, limyè oswa son, oswa teksti manje. Timoun sa yo ka gen yon nivo sansoryèl ki ba. Timoun ke kalite siyal sansoryèl sa yo pa anmède gen yon nivo sansoryèl ki pi wo.

6. Kijan timoun nan apwoche nouvo moun, nouvo anviwònman ak nouvo aktivite yo? Gen kèk timoun ki "pran tan pou familyarize" e ki pridan ak moun oswa sitiayson yo pa abitye avèk yo. Timoun ki "pran chaj" yo apwoche nouvo moun ak sitiayson yo avèk eksitasyon.

7. Nan ki pwen timoun nan kapab adapte ak chanjman? Timoun yo reyaji epi tolere chanjman chak jou yo yon fason diferan (tankou yon nouvo jakèt) ak pi gwo chanjman (tankou demenaje nan yon nouvo kay). Gen kèk timoun ki adapte fasilman ak chanjman, pandan ke gen lòt timoun ki jwenn yo pi difisil.

8. Nan ki pwen timoun nan pèsistan? Timoun ki demontre anpil pèsistans jeneralman toujou kontinye ap eseye epi montre mwens fristrasyon lè yo fè fas ak yon defi, tankou jwenn anplasman ki kòrèk pou yon pyès nan yon jedpasyans. Pa egzanp, timoun ki ba nan echèl pèsistans la ka kraze kite sa pi vit oswa vin fristre pi vit lè yo fè fas ak yon jedpasyans.

9. Ki imè nòmal timoun nan? Eleman sa a endike si imè nòmal timoun nan dezagreyab e negatif, oswa satisfezan e pozitif.

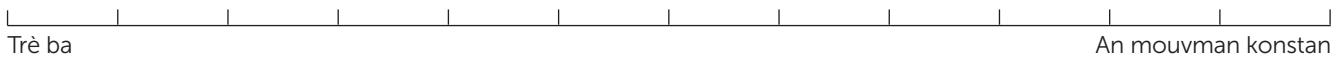
Pou plis enfòmasyon, konsilte atik paran sou [Tanperaman](#) ki te sijere nan vizit 2 mwa a. Zouti evalyasyon sa a ka itil tou nan vizit 18 ak 24 mwa yo.

Konprann Tanperaman: Ptit Mwen an Avè M

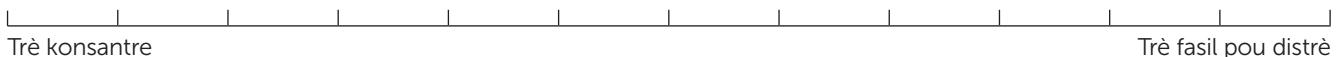
Apati de definisyon ki nan paj 1-2 yo, paran an ka fè yon **X** sou liy ki anba yo pou endike kijan li ta dekri diferan eleman tanperaman ptit yo. Apre sa, paran an ka ale nan kesyon yo ankò, fè yon **O** sou chak liy pou endike ki jan yo ta dekri pwòp tanperaman yo.

Yon fwa etap sa a fini, paran yo ak espesyalis HealthySteps la ka note domèn ki kowenside (oswa matche) ant paran an ak ptit la, ansanm ak zòn kote paran an ak timoun nan lwen de youn ak lòt. Èske diferans tanperaman sa yo poze pwoblèm pou paran yo? Èske paran yo gen kesyon sou fason pou yo pi byen sipòte ptit yo nan sitiayson sa yo? Lè w devlope yon plan parantal ki pran an konsidérasyon tanperaman timoun nan, sa ankouraje devlopman sante tibebe a ansanm ak relasyon ant paran ak ptit la.

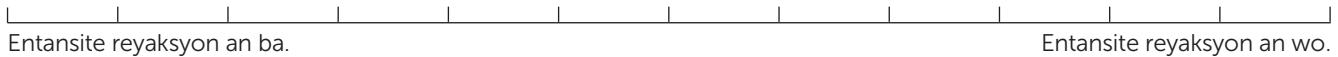
NIVO AKTIVITE

DISTRAKSYON

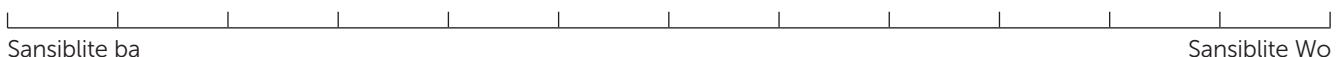
ENTANSITE REYAKSYON EMOSYONÈL

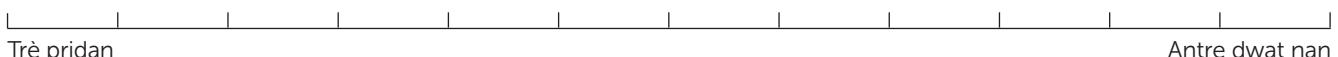
REGILARITE FONKSYON BYOLOJIK YO

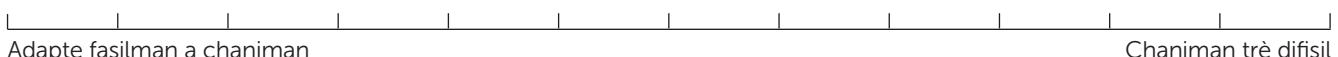
NIVO SANSORYÈL

APWOCHE NOUVO MOUN, ANVIWÒNMAN, SITIYASYON

ADAPTASYON A CHANJMAN

PÈSISTANS

IMÈ

